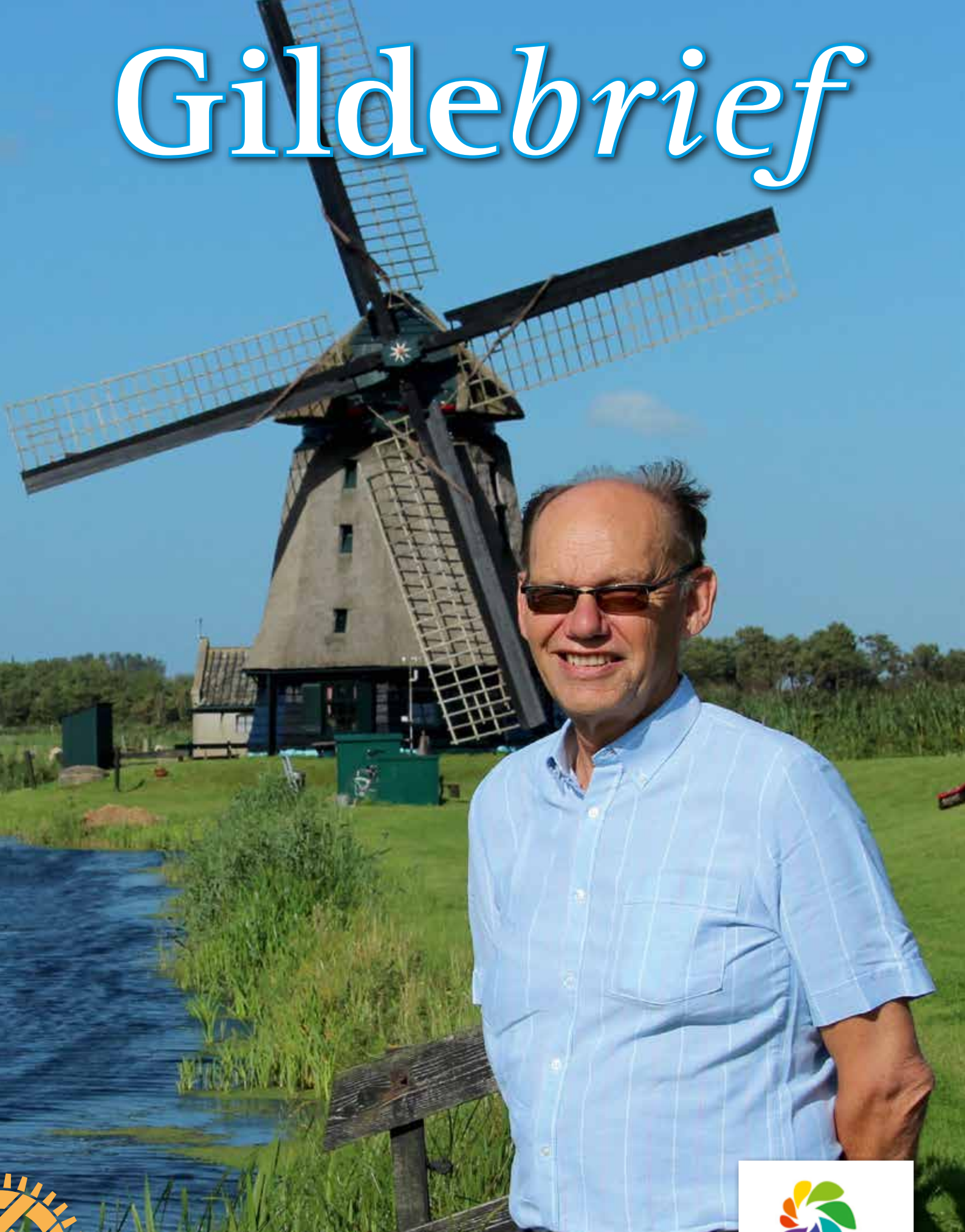


Gildebrief



Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

35e jaargang no. 4 september 2016



Nationale Inventaris
Immaterieel Cultureel
Erfgoed Nederland

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.300 stuks in de maanden maart, juni, september en december.

Alle leden van de vereniging hebben het recht in de Gildebrief artikelen te plaatsen, hun mening te uiten en kanttekeningen bij het beleid van de vereniging te plaatsen.

Het hoofdbestuur van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars is niet verantwoordelijk voor deze uitingen en kan hierop niet worden aangesproken.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur.

De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel als blad.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester.

Bestuur van Het GVM

Voorzitter
Erik Kopp
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

Secretaris
Tom Kreuning
Molenkade 8, 1829 HZ Oudorp (NH) 06 - 4308 5173
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester
Karel Ouendag
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator
Ingrid Friesema
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Binnen het hoofdbestuur van Het Gilde van vrijwillige Molenaars is er plaats voor 2 nieuwe bestuursleden. Neem voor informatie hierover contact op met de secretaris.

Ledenadministratie

Frans Tullemans
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenpersoon

Ada Meurs
Van Middachtenmarke 33, 8016 GC Zwolle 06 - 1676 6741
Hub van Erve
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg 013 - 536 2100

Verzekering en boekhouding

Jan Wieffer
boekhouding@vrijwilligemolenaars.nl

Communicatiecoördinator

(Website en social media)
Jochem van Engelenhoven
communicatie@vrijwilligemolenaars.nl

Examencoördinator

Wilma Dondergoor
examencoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Leo Tiggelman
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzendingen

Hub van Erve
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt molenbiotoop

Mark Ravesloot (De Hollandsche Molen)
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam 020 - 623 8703
DHM@molens.nl

Rekeningnummers

IBAN NL40 TRIO 0198 54 28 95 (algemeen)
IBAN NL26 TRIO 0198 55 85 70 (Gildeverzendingen)
BIC TRIONL2U

Kon. Bibliotheek: ISSN 1381-9151



Notulen opleidingsraad



Zilveren anjer voor
Eric Zwijnenberg



In memoriam Klaas Zaal



Daar bij die molen

In dit nummer:

september 2016

Notulen opleidingsraad	4
Zilveren Anjer voor Eric Zwijnenberg	6
In memoriam Klaas Zaal	7
Daar bij die molen	8
Nieuw Modelcontract	9
Molens hebben uw stem hard nodig	10
Jubileum Ton Edixhoven	12
Seizoen-zeilen op De Leeuw in Aalsmeer	13
In de rouw	14
Molenfoto: Hellemolen Reek	15
Vacature molenaar Voorste Molen hellouw	16
Molenboek: Leven van en met de wind	17
Limburgse Molendag	18

Redactie Gildebrief

Hoofredactie: Bas de Deugd
Redactieadres: Dirk Karsstraat 42, 4143 AX Leerdam
Tel. 0345-630112,
hoofredactie@vrijwilligemolenaars.nl
Eindredactie: Mark Dwarswaard i.s.m.
Caroline Schaeffer
Tekstredactie: Barend Zinkweg

Deze Gildebrief is mede tot stand gekomen dankzij medewerking van onze regiocorrespondenten:
Zuid: Jo Meessen
Zuid-Holland: Jaap ten Broek

Voor de regio's Noord, Oost, Noordwest en Zeeland zijn wij nog op zoek naar regiocorrespondenten. U kunt zich hiervoor aanmelden bij de hoofredacteur.

Vormgeving

Studio De Bunschoter

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.debunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **decembernummer** van 2016 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 november 2016**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Nummer 3

Het is weer gelukt, voor u ligt een nieuwe Gildebrieff. Ons juninummer was helaas een maand vertraagd. Gelukkig kom je er dan wel achter dat de Gildebrieff gelezen wordt. Verschillende mensen hebben om het juninummer gevraagd. De wisseling van de wacht was de oorzaak van deze vertraging.

Het is wel weer een opgave geweest om dit nummer gevuld te krijgen. Voor de inhoud zijn we voor een groot gedeelte toch echt afhankelijk van de leden.

Na mijn oproep van de vorige keer is er slechts 1 molenaar geweest die iets van zijn bevindingen op de molen heeft gedeeld. Helaas te weinig om er een leuke rubriek van te maken.

Bij een laatste redactievergadering heb ik gehoord dat er ook regiocorrespondenten zijn voor de Gildebrieff. In het decembernummer wordt ruimte gereserveerd voor hun bijdrage.

De Gildebrieff is het blad van onze vereniging. In de Gildebrieff publiceert het bestuur nieuws voor de leden. Het lijkt mij leuk om naast dit nieuws

meer te gaan werken met vaste rubrieken en af en toe een themanummer. Ik ben benieuwd wat jullie als lezer willen. Reacties zijn welkom op: hoofredactie@gmail.com

Veel leesplezier met dit nummer en de interessante bijlage.

Bas de Deugd



Molenaarsdag 2017

45 jaar Gilde van Vrijwillige Molenaars

Op 1 april 2017 wordt de ledenvergadering gehouden in het Nederlands Openlucht Museum in Arnhem. Na de ledenvergadering wordt onze Molenaarsdag georganiseerd. Naast lezingen en de Molenmarkt zijn de molens en de rest van het museum te bezoeken. De dag wordt afgesloten met een borrel.

KAM, aug/sep 2016

Een tijd geleden schreef ik dat het plaatsen van de molen in de rouwstand een mooi eerbetoon is en daarmee uiting geeft aan ons respect voor de overleden molenaar. In augustus was dit het geval voor één van de oprichters van ons Gilde. De molens rond Alkmaar werden in de rouwstand geplaatst voor dhr Klaas Zaal. In deze Gildebrieff leest u een "in memoriam".

Het werk van de commissie voor de herziening van de lesstof voor windmolenaar vordert langzaam en zeker. Een belangrijke herziening is gereed en betreft het hoofdstuk over het weer. Het bestuur vindt deze wijziging zo belangrijk dat ze besloten heeft alle leden hiervan op de hoogte te stellen en een "hardcopy" van het nieuwe hoofdstuk acht te voegen bij deze GB. Veel leesplezier!

Van januari tot en met juni heb ik samen met één van de andere bestuursleden de bestuursvergaderingen van alle afdelingen bijgewoond. De ontvangst was immer gastvrij. Inhoudelijk is er ondermeer gesproken over de wijze van opleiden, het op peil houden van de kwaliteit van de opleidingen en de instructeurs, het nut en de noodzaak van het hebben van een landelijk hoofdbestuur met daaraan gekoppeld

afdelingsbesturen en de samenstelling nu en in de toekomst van het ledenbestand. Ten slotte is gesproken over de Toekomstvisie "Malen op de wind van morgen" in een verkorte en gereviseerde versie. Het bestuur bereidt een evaluatie voor die ze samen met de afdelingsbesturen in het najaar wil bespreken.

Ik heb het genoeg gehad al een paar keer met de examencommissie van DHM mee te mogen lopen. Van een afstand kijk ik toe hoe de examencommissie te werk gaat bij het examinering van de leerling-molenaars. Mij is opgevallen dat de commissieleden er alles aan doen de examenkandidaat vanaf het eerste moment op zijn/haar gemak stellen, duidelijke vragen formuleren, niet direct ingrijpen als het even niet lukt of als de kandidaat het op dat moment niet weet, de kandidaat op weg helpen naar het goede antwoord, maar ook durven door te vragen om er zo achter te komen dat de kandidaat echt begrijpt waarover het gaat. De examencommissie laat zichzelf ook toetsen door iemand van buiten de molenwereld die na afloop terugkoppelt hoe de leden overkomen bij de kandidaat, wijze van vragen stellen e.d. Kortom ik ben onder de indruk van het niveau. Ik hoop dat het de examencommissie lukt jongere

molenaars te vinden die ook tot deze commissie willen en kunnen toetreden.

Dit brengt me op het onderwerp "bijzondere verrichtingen", zoals bij bedreigende weersomstandigheden de molen zo snel mogelijk afzeilen en veilig wegzetten (in de volksmond de stormproef), vangen met de staart, zeilen voorhangen (met valbeveiliging!), een lang stilstaande molen controleren op bedrijfsvaardigheid e.d. Ze worden niet praktisch geëxamineerd omdat ze veel tijd vergen. Deze verrichtingen zijn echter wel belangrijk. Daarom vraag ik bij alle instructeurs hiervoor aandacht. De leerling-molenaars hebben er baat bij dat deze verrichtingen al tijdens hun lesperiode worden beoefend.

Ten slotte nog een opmerking over de valbeveiliging. Alle afdelingen beschikken nu over twee identieke sets en over molenaars die gecertificeerd gebruiker zijn en ook les kunnen geven in het gebruik. De discussie over valbeveiliging gaat inmiddels nauwelijks meer over het waarom van het gebruik. Er wordt nu vooral gesproken over hoe je valbeveiliging moet gebruiken, of er extra sets moeten komen en wie erover moet beschikken. M.a.w. wordt vervolgd.

Erik Kopp, voorzitter

Notulen opleidingsraad

21 mei 2016



1. Opening en welkom

Welkomstwoord door Erik. Notulen vorige opleidingsraad per ongeluk niet meegestuurd. Er waren verder geen opmerkingen over de notulen van 7 november 2015.

Vraag Harm Jansen: hoe zit het met de leeftijdseis van 18 jaar en opgave voor het examen? Opgave bij het afdelingsbestuur voor het examen kan het hele jaar, maar de sluitingsdata zijn: 1 maart (toelatingsexamen voorjaar, najaarsexamen) en 1 oktober (toelatingsexamen najaar, voorjaarsexamen). De kandidaat moet 18 jaar of ouder zijn op 1 maart (voorjaarsexamen) of 1 september (najaarsexamen).

2. De 5 minuten van de afdeling over "kwaliteit van de instructie"

Alle aanwezige afdelingsbesturen (9) vertellen in 5 minuten de gang van zaken in hun afdeling, wat goed gaat in de afdeling, waar ze tegen aanlopen. Ook de examencommissie krijgt 5 minuten om over het reilen en zeilen van de examencommissie te vertellen.

3. Ouderenbeleid

Voorstel: geen toets en geen leeftijdsgrens, maar wel gesprek onderling tussen molenaars en eventueel de moleneigenaar. Iedereen heeft recht op een goede instructeur, dus als je niet meer

alles kan, moet je (kunnen) beslissen te stoppen. Een instructeur die de praktijkinstructie niet meer kan geven, kan uiteraard wel nog theorie uitleggen en adviezen geven. Hij/zij wordt dan instructeur bijzondere dienst.

In de praktijk meldt meestal de instructeur zelf dat het niet meer gaat, maar wel een of meer leerling(en) wil blijven begeleiden tot examen. Oplossing is om samen op te gaan met een nieuwe instructeur.

Ongevallenverzekering dekt tot 75 jaar, de andere verzekeringen van het Gilde (WA en WA plus) kennen geen maximum leeftijd. Dit is overigens onafhankelijk van instructeurschap.

Beslissing: voorstel is akkoord.

4. Tekenbevoegdheid (inbreng afdeling Groningen) en Van instructeur naar coach (inbreng afdeling Drenthe)

Tekenbevoegdheid:

In het handboek afdelingen (bijlage 1 van het HHR) staat hierover: "Aanmelding voor toelatingsexamen is pas mogelijk als:

de kandidaat gedurende minimaal 150 uren (100 uur voor watermolenaars) onder leiding van een Gilde-instructeur of een geslaagd lid praktijk heeft opgedaan op diverse molens; hiervan dient de kandidaat ten minste 30 uren praktijklessen te hebben gevolgd op

op minimaal één andere molen dan zijn vaste lesmolen en bij een andere instructeur of bij een stagemolenaar / gastmolenaar. "

De afdeling Groningen interpreteert het als volgt: je moet 120 uur bij je eigen instructeur meedraaien (of assistent-instructeur). De instructeur is de begeleider van de leerling, en dat betekent dat je niet verplicht 120 uur bij diezelfde instructeur hoeft te draaien. Het gaat om het vergaren van kennis, hoe en waar is minder belangrijk. De eis is niet zo zeer 120 uur eigen molen, maar 30 uur andere molen(aar). Alle 150 uur moeten getekend zijn door een geslaagd molenaar (die Gilde lid is). Met deze 150 uur plus handtekening instructeur kan je worden opgegeven voor het toelatingsexamen. De instructeur is de enige met tekenbevoegdheid om de leerling voor te dragen voor het toelatingsexamen.

Eén of twee instructeurs op een molen: zie notulen opleidingsraad 1 november 2014.

Van instructeur naar coach: opgesteld door Nico vd Broek. De opleiding bestaat vooral uit coachen van de leerling naar het examen. De leerling is zelf verantwoordelijk. Klikt het niet tussen leerling en instructeur, bekijk of de leerling elders terecht kan. Het oordeel van de vergadering: prima stuk, positief voorstel. Het is aan de afdelingen om hier iets mee te doen.

5. Valbeveiliging, hoe nu verder?

Sinds enige tijd is er aandacht voor valbeveiliging binnen het Gilde. Er zijn ongeveer 30 mensen opgeleid en valbeveiligingssets zijn aan de afdelingen uitgedeeld. Deze mensen kunnen verder binnen de afdelingen gaan opleiden. Nu is het aan de afdelingen om dit uit te rollen voor hun leerlingen. Door 'verplicht' stellen bij leerlingen wordt draagvlak gecreëerd voor het gebruik van valbeveiliging. Daarnaast kan je kijken hoe je (regelmatig) de geslaagde molenaars kan opleiden. Voor werken op hoogte is valbescherming nodig indien gewerkt wordt in een gezagsverhouding. Als een instructeur een leerling een zeil laat wisselen, dan moet in ieder geval door de leerling valbeveiliging gebruikt worden. Overige zaken die te maken hebben met werken op hoogte zijn niet examenplichtig. Toevoeging aan veiligheids-hoofdstuk.

Drenthe, ter overweging: er wordt toch vooral ondeugdelijk materiaal gebruikt. Hay Jansen heeft een keer een presentatie gegeven: 1 dode per 5 jaar. Waarom zoveel energie er in steken.

De vergadering gaat voor de optie: opleiding door competente gebruikers zodat nieuwe gebruikers competent worden. Nu aan de afdelingen om de uitvoering te regelen, zodat in ieder geval de leerlingen opgeleid worden. De instructeur kan vervolgens aftekenen dat de leerling de les gevolgd heeft. Er zijn nu 30 gebruikers. Zijn er meer competente gebruikers nodig, meld je dan bij het bestuur.

→ Er zijn weinig kandidaten op het landelijke examen die een zeil gewisseld hebben.

6. Aansprakelijkheid voor veiligheid

Presentatie van Karel: dit zijn de feiten en achtergronden bij (wettelijke) aansprakelijkheid in Nederland. RI&E is sinds 2007 niet meer

verplicht voor vrijwilligers (met uitzondering van het werken op hoogte). De RI&E is wel een fundament van het veiligheidsbeleid van GVM. Veiligheid op de molen is een gezamenlijk belang, waarbij alle betrokkenen hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Dit geldt voor organisaties zoals het GVM en DHM, maar ook voor moleneigenaren, molenaars, molengidsen en bezoekers van de molen.

Op de molenadviesraad, georganiseerd door DHM, willen we dit verhaal over veiligheid vanuit de invalshoek aansprakelijkheid ook vertellen, nadat we daar het nieuwe modelcontract hebben gepresenteerd. Opmerking: ook binnen het GVM moet dit uitgerold worden. Het verslag komt in de Gildebrief. Daarnaast krijgt iedereen de presentatie (inclusief "speaker's notes") toegestuurd om deze zelf te gebruiken. Indien gewenst komen we het verhaal tijdens een contactavond vertellen. Hoe meer voorbeelden, hoe meer het gaat leven.

7. Sluiting.

Erik sluit af met dank aan de aanwezigen voor hun komst en hun inbreng.

MOLENSTEENMAKERIJ



Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen. Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens. Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Zilveren Anjer voor Eric Zwijnenberg

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix reikte woensdagochtend 15 juni de Zilveren Anjers van het Prins Bernhard Cultuurfonds uit in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Dit jaar is de onderscheiding toegekend aan onder andere Eric Zwijnenberg, erelid van onze vereniging.



De Zilveren Anjer wordt sinds 1950 jaarlijks toegekend aan personen die zich vrijwillig en onbetaald hebben ingezet voor de cultuur of de natuur in het Koninkrijk der Nederlanden. Prins Bernhard heeft tot zijn overlijden in 2004 de onderscheidingen uitgereikt. In 2005 heeft Prinses Beatrix deze taak overgenomen.

Eric Zwijnenberg heeft de Zilveren Anjer ontvangen voor zijn inspanningen ten behoeve van het molenbehoud in Nederland in het algemeen en in Noord-Holland in het bijzonder. Hij is auteur van verschillende publicaties over molens, oprichter van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, grondlegger van het Nederlandse Molenbestand en van Nationale Molendag. Al zijn inspanningen dragen bij aan één duidelijk en belangrijk streven: het behoud van molens in ons land. Eric is tevens de bedenker van de



bliksemafleiderinspecties van het Gilde. Eind zeventiger jaren had hij al grote twijfels over de manier waarop de installateurs de molens controleerden. In het bestuur heeft hij toen voorgesteld om voor het Gilde een aardingsweerstandsmeter aan te schaffen. Nico van Weelden (de ontwerper van een aantal affiches Nationale Molendag) was indertijd student elektrotechniek. Hij is de eerste controles gaan uitvoeren. Later is dat onder Abelskamp en daarna Leo Tigelman met nu zelfs meerdere controleurs "in dienst", uitgegroeid tot wat het nu is: een uitermate nuttige service. Onlangs heeft hij de



controle van negen Zijper molens van nabij meegemaakt en ervaren hoe nuttig deze controles van het Gilde nog steeds zijn.

Dat laatste is, volgens Eric, weer eens iets anders dan telkens dat "bedenker van de Nationale Molendag" en "mede-oprichter van het Gilde". Eric: „Overigens was ik niet de eerste voorzitter van het Gilde zoals werd voorgelezen, dat was Dick Prins. Ere wie ere toekomt".

Een mooi filmportret is te vinden op de site van het Prins Bernhard Cultuurfonds: <http://cultuurfonds.nl/nieuws/nieuwsberichten/prinses-beatrix-reikt-zilveren-anjers-2016-uit>

Alle foto's gemaakt door Tom Kreuning.

In memoriam Klaas Zaal, 1949 - 2016



Op 15 augustus 2016 overleed na een lange ziekte Klaas Zaal uit Alkmaar.

Klaas was een van de grondleggers van het Gilde van Vrijwillige molenaars. In 1966 kwam hij al in het nieuws toen hij met Jos Gunneweg en Gerrit Keunen op molen De Walvisch in Schiedam werd geïnterviewd voor dagblad Het Vrije Volk. Dat is nog een jaar vóór de beroemde bijeenkomst in het Karrenwiel in Leiden waar besloten werd tot de start van een opleiding tot vrijwillig molenaar. "Blonde Klaas Zaal uit het Noordhollandse Bergen" noemde de journalist hem en tekende uit de mond van de jongens op: "De molenaars van de toekomst zijn de amateurmolenaars".

Toen Klaas in 1967 tot zijn grote verrassing opeens de Wimmenumermolen in Egmond van de familie Zwijnenberg zag draaien, ging hij er op zijn brommertje meteen op af. Klaas was niet op de hoogte van de restauratie die daar plaatsvond en was getuige van de eerste omwentelingen die de molen na circa 13 jaar stilstand weer maakte. Direct ontstond een warme vriendschap met Eric Zwijnenberg, die altijd heeft voortgeduurd. In die tijd kwam hij ook heel vaak over de vloer bij korenmolen 't Roode Hert in Oudorp, waar hij van beroeps-

molenaar Arie Berkhout veel leerde. Vergeefs klopte Klaas eind jaren '60 aan bij een gemeente en een stichting om met een van hun molens te mogen draaien. Maar na het behalen van het getuigschrift vrijwillig molenaar in 1970 (hij was de tweede kandidaat die slaagde) kreeg hij meteen een aanstelling als molenaar bij de stichting De Zijper Molens. In feite was Klaas de eerste vrijwillig molenaar die dankzij het diploma een molen kreeg toegewezen. Hij werd molenaar op molen F in de Zijpe. Die molen zou hij zijn hele leven trouw blijven. Hij heeft deze molen 46 jaar lang onder zijn hoede gehad en hij heeft mogen meemaken hoe de molen weer maalvaardig werd. En ook later hoe de elektrische bemaling weer verwijderd werd en de molen geheel in authentieke staat voor uitsluitend windbemaling werd teruggebracht.

Ondertussen nestelde Klaas zich steeds dieper in de molenwereld. Vooral Zaanse molens en natuurlijk de Zijpe, hadden zijn warme belangstelling. Klaas zat in de redactie van het Noord-Hollands Molenboek dat in 2007 verscheen en hij kwam in de redactiecommissie van Molenpost, een gemeenschappelijk blad van een groot aantal Noord-Hollandse molenstichtingen en -verenigingen. Vele artikelen heeft hij voor dit blad geschreven.

Maar Klaas' belangstelling ging verder dan alleen molens. Eigenlijk boeide élk cultureel erfgoed hem: gebouwd, varend (stoomschepen), rijdend (stoomtreinen), spelend (oude muziekinstrumenten en draaiorgels), brandend (gasverlichting), en draaiend (molens en oude gemalen). Ook in het buitenland, vooral Engeland en Duitsland, kon hij zijn hart ophalen op dit gebied.

Zijn zoon Klaas junior kreeg de liefde voor molens met de paplepel ingegoten en het gaf voor senior een enorme voldoening dat ook zijn zoon het diploma vrijwillig molenaar behaalde en het molenaarschap op molen F in de Zijpe zal voortzetten.

Klaas, je bent de eerste van het stel "jonge honden" die aan de wieg stonden van de vrijwillige molenaars, die van ons is heengegaan. Veel te vroeg. Maar je kon het niet winnen van de ziekte die helaas in 2014 de kop opstak. We zullen je blijven herinneren als een geweldige molenvriend die heel veel voor de molenwereld heeft betekend.

Eric Zwijnenberg





Er is een tijd geweest dat er meer dan twintig molens in Den Haag stonden nog los van de molens die in de directe omgeving hun werk deden. Alleen al in straatnamen is hier iets van terug te vinden. Denk maar aan: de Malle Molens, Bij de Westermolens, Gortmolen, Slijpmolen en zelfs een hele wijk, de Molenwijk. Rond 1300 stond er zowel bij Loosduinen als bij Eik en Duinen al een molen zoals uit diverse archieven blijkt. Op dit moment staan er nog drie molens binnen de gemeentegrens. In het Bezuidenhout, in Laak en in Loosduinen.

Daar bij die molen

Molens in het algemeen

Voordat ik u ga vertellen hoe ik aan een heel bijzonder boekje gekomen ben, lijkt het me verstandig iets over molens in het algemeen te noteren. Veel mensen denken dat de molen lang geleden in ons land bedacht is, maar dat is niet juist. Gezien het grote aantal molens in ons kleine landje ligt deze gedachte wel voor de hand.

Er was een tijd dat er zo'n 20.000 molens stonden. Voornamelijk poldermolens die moesten zorgen dat het gedeelte van ons land dat (ver) beneden de zeespiegel ligt niet al te drassig werd en in een dorp of stadje van enige omvang kon men op z'n minst één korenmolen aantreffen. In landen als China en Afghanistan stonden al vele eeuwen eerder eenvoudige maar zeker bruikbare molentjes. Wel is het zo dat heel veel verbeteringen, vaak vanuit de praktijk, in ons land bedacht zijn. De oudst bekende molen stond in Brabant en is in 1180 gebouwd. Dat wil zeggen de oudst bekende windmolen. Molens konden niet alleen door de wind aangedreven

worden maar ook door stromend water. Wanneer er sprake is van een redelijk verval kan men in het water een rad aanbrengen en dan is er sprake van een watermolen. Dit type molen is ouder. Je kunt molens op allerlei manieren indelen bijvoorbeeld naar de vorm en naar de functie. Wat dit laatste betreft ging het in steden en dorpen vaak om industriemolens. We moeten zo'n molen dan ook zien als een fabriekje waar planken gezaagd werden, waar olie geperst werd of waar graan vermalen werd en zo zijn er nog veel meer functies te noemen. Het is dan ook niet zo vreemd dat het Engelse woord mill zowel molen als fabriek betekent.

Een boekje uit 1767

Onlangs werd ik op een boekenmarkt die eenmaal per maand in Wassenaar gehouden wordt, aangesproken door een man en hij liet me een boekje zien waarvan hij dacht dat ik het graag zou willen hebben. Hij liet het boekje zien en ik vroeg hem hoeveel hij ervoor hebben wilde. Niets was het antwoord en dan te bedenken dat

het hier om een boekje uit 1767 gaat. U begrijpt dat ik hem uitgebreid bedankt heb.

Koren- en meelkeurders, broodbakkers, koekbakkers en molenaars

Waarom is dit boekje geschreven? Er bestond in die tijd kennelijk onenigheid tussen de hierboven genoemde beroepsgroepen. Ik zal de inleiding letterlijk overnemen en u zult zien dat zo'n tekst nog steeds te lezen is. *"Schout, Burgemeesteren, en Schepenen van 's Gravenhage, vernomen hebbende de disordres en verwyderingen tussn de Bakkers en Molenaars, en de wederzydsche zwaare klagten deswegens ontstaan, en daar in willende voorzien, zo veel doenlyk, tegen de ongemakken die daar uit, zo voor hier Gemeen, als ook in het byzonder voor de Bakkerij en Maaldery zijn voortgekomen, en noch verder kunnen voorkomen, hebben goedgevonden te keuren en te statueeren, gelyk als zy goedvinden keuren en statueeren mits deelen als volgt."* [De schout hield zich onder andere bezig

Nieuw Modelcontract

Karel Ouendag

Om de collectieve belangen van de molenaars te behartigen, zo is al weer enige tijd geleden bedacht, zou het goed zijn om het model-molenaarscontract eens onder de loep te nemen. Dat is inmiddels gebeurd.

Er is een nieuw model-molenaarscontract. Het staat op het ledengedeelte van de website. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Een betere balans tussen de rechten en plichten van molenaars en eigenaren,
- Aansprakelijkheidsbeperking; de molenaar is slechts aansprakelijk tot het bedrag waarvoor hij verzekerd is, zodat we niet privé met grote claims worden geconfronteerd als het een keer mis gaat, om wat voor reden dan ook,
- Het ouderwetse onderscheid tussen 1^e en 2^e molenaar is verdwenen, want het zijn steeds meer teams die malen. Het is dan wel handig om één aanspreekpunt te hebben voor de eigenaar.
- Een stevige veiligheidsparagraaf, waar je overigens via de RI&E van kunt afwijken als daar goede redenen voor zijn.
- Er staat een eindleeftijd in, die niet betekent dat je dan moet stoppen met malen, maar wel dat sommige dingen, met name verzekeringen, vanaf het 75^e levensjaar anders geregeld moeten worden.

Het nieuwe modelcontract is in goede onderlinge samenwerking tussen De Hollandsche Molen en het Gilde van Vrijwillige molenaars ontwikkeld. We hebben daarbij onder meer overwogen dat voor het onderhoud aan en het draaien van molens molenaars nodig zijn die deze werkzaamheden op vrijwillige basis uitvoeren en dat deze vrijwillige molenaars essentieel zijn voor het behoud van de molens in Nederland.

Er zijn veel verschillende molenaarscontracten in omloop. Wellicht is het verschijnen van dit nieuwe modelcontract een mooie aanleiding om met je eigenaar af te spreken dat er naar dit nieuwe model wordt overgestapt. Maatwerk is daarbij mogelijk, maar afwijkingen in je eigen nadeel zijn natuurlijk niet handig.

Maatwerk is ook soms nodig, omdat het niet mogelijk is – en ook helemaal niet wenselijk – om voor elke uitzondering een regeltje te maken in een modelcontract.



met het handhaven van de openbare orde, de burgemeester was een bestuursfunctionaris op gemeentelijk niveau en de schepenen zouden we nu met enige vrijheid de wethouders kunnen noemen.]

In het vervolg hierop wordt duidelijk gemaakt wat er zowel van de bakker als van de molenaar verwacht wordt. Om hierop toe te zien worden "vijf kundige Keurmeesters" met name genoemd: Cornelis Trompert, Aard van Harmelen, Christoffel Bisschop, Jan van Meekeren en Jan van Zelle. [Misschien zit er nog wel een voorvader van u bij]. Mocht men in overtreding

zijn dan konden er forse straffen worden uitgedeeld. Bijvoorbeeld een boete van zes honderd gulden, voor die tijd een enorm bedrag, verbanning en zelfs lijfstraffen. De helft van de boete ging naar "de Nederduitsche Gereformeerde Diaconie armen alhier."

Een drietal voorbeelden van regels waar men zich aan te houden had:

"De Bakkers zy zullen het Koren in de zakken aan den Molenaar leveren wel geharpt en zuiver, zonder vermenging van eenig ander zaad of vuiligheid, of eenig ander ongelijk Koren dat het maalen belet of het Meel ongelijk doet uivallen." [Geharpt betekent gezeefd.]

"De Bakkers zy zullen zich moeten voorzien van groot yzer gewigt, ten minsten van het gemeene beloop van een Haagsche zak, en na behooren geykt, en met vernieuwing van den Yk zo dikwijls als zulks vereischt word, en het Koren op dat gewigt aan den Molenaar overleveren." De maten en gewichten waren in die tijd nog niet algemeen geldig. Zo kende men in onze stad een eigen inhoudsmaat, de Haagsche zak. Mocht één van u mij kunnen vertellen over hoeveel (huidige) kilo's we het hier hebben, graag. Ik heb het niet kunnen vinden. Wat ik wel heb kunnen vinden, is, dat een Haagsche zak gelijk is aan 3 schepel, een schepel is gelijk aan 4 spint en een spint is gelijk aan 8 kop, maar ja, daar kom ik ook niet veel verder mee.



"De Molenaars zy zullen het Koren gehouden zijn te maalen in den eisch van het werk, en ten dien einde hunne Molens en Maaltuig houden in behooryken staat, en inzonderheid hunne Maalsteen bequaamelyk billen." [Billen wil zeggen de groeven die in de stenen zitten uitdiepen en scherper maken.]

Zoals gebruikelijk werd een en ander ondertekend door de Secretaris:

Aldus gedaan bij Schout, Burgemeesteren, en Schepenen den 11 December 1767.

In kennis van my Secretaris,

(was geteekent)

J. STEENIS.

En nu maar hopen dat het geschil hiermee opgelost was.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl



Vier molenprojecten genomineerd voor de BankGiro Loterij Molenprijs 2016

Molens hebben uw stem hard nodig!

Amsterdam – Vereniging De Hollandsche Molen roept alle molenvrienden op te stemmen op één van de vier projecten die meedoen aan de BankGiro Loterij Molenprijs 2016. Stemmen kan nog tot 3 oktober via www.molenprijs.nl. Door te stemmen bepaal je mede welke molen de hoofdprijs van 50.000 euro wint. De andere drie molens ontvangen een euro per uitgebrachte stem. De winnaar wordt op 7 oktober bekendgemaakt tijdens het Nationale Molenfeest in de Stoomhal te Wormer.



Over de genomineerden

- Korenmolen De Zwaluw in Hasselt (Overijssel) strijdt voor restauratie van de wieken, zodat de molen weer optimaal kan draaien en malen.
- Papierfabriek De Middelste Molen in Loenen (Gelderland) strijdt voor een nieuw bezoekerscentrum, waar nog meer mensen het productieproces van ambachtelijk papier kunnen ervaren.
- Molen De Goede Hoop in Mijnsheerenland (Zuid-Holland) strijdt voor nieuwe wieken en een betere toegankelijkheid van de molen voor publiek.
- Molen De Korenbloem in Ulvenhout (Noord-Brabant) strijdt voor het terugbrengen van de molen in zijn oude glorie, zodat het authentieke maalproces weer zichtbaar wordt.

Meer informatie over de genomineerde molens is te vinden op www.molenprijs.nl.

De BankGiro Loterij is in het molenbehoud een belangrijke partner van de molens. Met een jaarlijkse bijdrage van 400.000 euro voor molenrestauraties en -renovaties is zij de grootste private geveer binnen

het molenbehoud. Bovendien heeft de BankGiro Loterij De Hollandsche Molen vorig jaar extra geholpen met één miljoen euro voor de totstandkoming van het Molenfonds. De Molenprijs is een van de onderdelen binnen dit fonds.

Over de BankGiro Loterij Molenprijs

De BankGiro Loterij Molenprijs is een jaarlijkse publieksprijs, ingesteld door Vereniging De Hollandsche Molen in samenwerking met de BankGiro Loterij. Met de prijs willen beide organisaties laten zien dat molens een onmisbaar en belangrijk onderdeel zijn van het Nederlands cultureel erfgoed. De prijs stelt een molen in staat belangrijke aanpassingen of restauraties te verrichten.



Jubileum Ton Edixhoven



Tijdens Nationale Molendag is aandacht geschonken aan het feit dat Ton Edixhoven 30 jaar actief is als vrijwillige molenaar op De Speelman in Overschie.

Voor die tijd liep hij al zes jaar mee onder leiding van Niek de Vreede, onder meer bekend als beroepsmolenaar op De Roos in Delft.

Ton kon na een hernia zijn werk als tuinman niet meer verrichten en werd afgekeurd. Aanvullend slaagde Ton voor het examen van korenmolenaar.

Actief

Voor alle aspecten van De Speelman was hij goed opgeleid. Ruim twintig jaar was hij van dinsdag tot en met zaterdag op "zijn" molen. De laatste jaren was dat op woensdag en zaterdag. Op De Speelman wordt wekelijks tarwe, gerst en mais gemalen.

In de beginjaren was er tijd over en maakte Ton modelmolens en was hij actief in het klein onderhoud. Aan de molen heeft hij regelmatig werkzaamheden zien uitvoeren en erbij geholpen. Op aanwijzing van Niek de Vreede werd het koppel kunststenen omgebouwd naar een aandrijving met een elektromotor. Het billen van de stenen was voor Ton geen probleem. Daarna de looper weer in balans brengen was een klus waaraan veel aandacht werd gegeven. Hij rustte niet voordat alles liep zoals het behoort: nergens aanlopen!

Met een collega verving Ton de looper, een steen van ongeveer 1.700 kilogram. De winkel verplaatste hij van de meelzolder naar de begane grond. Ook hieraan heeft de timmerman of de molenmaker niets verdiend: Ton deed dat samen een collega. Het daarvoor gebruikte hout kwam vrij bij de verbouwing van een kantoorpand.

Leerlingen

Ton heeft leerling-molenaars de kennis van de praktijk bijgebracht en daarbij lette hij naast de gebruikelijk zaken op het gevoel voor veiligheid van zijn mensen. Hij was altijd alert op het weer. Voor de

theorie verwees hij naar de lessen in Maassluis. Zijn kennis heeft Ton overgebracht aan Daaf Smolders, Barend Zinkweg, Frans Drost, Fred de Rooij en Jaap de Jong: zij slaagden als vrijwillige molenaar. De laatste is als tweede molenaar op De Speelman actief gebleven. Hun namen zijn opgetekend in het tegenwicht van het koord om de jute maalzak open te houden.

Zorg

De grote zorg van Ton is de biotoop. De bomen groeien ieder jaar en er wordt niet gerooid. Het knotten van de wilgen dicht bij de molen is een klus die jaarlijks door de molenaars wordt uitgevoerd. Zijn tweede zorg is de opvolging van de molenaars als ze het werk niet meer aankunnen. De leeftijdsgrens van tachtig jaar begint dichtbij te komen.

Voor nadere informatie kunt u contact op nemen met de molenaar: Jaap de Jong, tel 0180 - 42 1869 of 06 - 13 22 25 58.

Seizoen-zeilen op De Leeuw in Aalsmeer

Rondom de langste dag viert korenmolen 'De Leeuw' elk jaar haar verjaardag. Dat gebeurde in 2013, bij het 150-jarig bestaan, met een maalmarathon van maar liefst 150 uur! Met behulp van verschillende molenaars van andere molens kon toen ruim vijf dagen en nachten aan één stuk worden gedraaid. Het jaar daarna werd voor de eerste keer in het bloemendorp Aalsmeer het *Flowerfestival* georganiseerd met molen 'De Leeuw' als één van de markante objecten binnen dat festival.

Op het molenplein was het een drukte van jewelste met kraampjes en activiteiten. Inmiddels is het festival samen met de verjaardag van de molen uitgegroeid tot een traditie die elk jaar rondom de 21 juni plaatsvindt.

Vorig jaar konden de bezoekers een portret van Vincent van Gogh bewonderen. Dit portret was door bloemen in allerlei kleuren uitgebeeld op het molenplein en was vooral vanaf de stelling prachtig te zien. We hebben dan ook heel veel bezoekers mogen verwelkomen. Bussen vervoerden de belangstellenden indien gewenst langs de verschillende locaties. Anderen kozen voor de uitgestippelde fietsroute. Zo werd men naast onze molen ook naar de Historische Tuin, het Fort, e.d. gevoerd.

Ook in dit derde *Flowerfestival*-jaar was er weer iets bijzonders te zien op 'De Leeuw'. Al in een vroeg stadium opperde kunstdocente Annefje van Itterzon het idee om kinderen – die les krijgen in de "Werkschuit" in Aalsmeer – oude molenzeilen te laten beschilderen. De

kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar komen uit verschillende landen. Voor de beschildering werd onder andere gekozen voor grote bloemmotieven zodat ook op afstand het kunstwerk nog goed te zien zou zijn.

Lightversie

Na intern overleg nam het bestuur van de molen het besluit om niet oude zeilen te gebruiken, maar een viertal nieuwe te bestellen in een "lightversie", zodat we de zeilen elk jaar met het *Flowerfestival* of bij andere feestelijke gelegenheden weer kunnen gebruiken.

In de aanloop naar de feitelijke datum werden we op de hoogte gehouden van de voortgang m.b.t. het schilderwerk. De 25 kinderen uit onder meer Aalsmeer, Kudelstaart, De Kwakel, Letland, Polen, China, Japan en Syrië namen hun opdracht hoogst serieus, vooral ook omdat alles geheim moest blijven tot de dag van de ingebruikneming. Die dag kwam al snel, op zaterdag 18 juni 2016 startte officieel het *Flowerfestival* en begon om 11 uur

de onthulling van het kunstwerk wat tevens het begin was van de maalmarathon die tot 17 uur de dag erop zou duren.

We hadden geluk, want de wind was niet al te sterk en de verzamelde menigte kon het voordragen van de beschilderde zeilen dus uitgebreid bekijken. De molenaars van dienst die ochtend werden na het klimmen in de wiken telkens getrakteerd op een luid applaus.

Heel leuk om te horen hoe intussen de kinderen hun eigen verhaal bij de bloemen met anderen deelden. Mandy uit Japan schilderde een regenboogbloem met een traan. De bloem van de Chinese Kim is half vlinder met een bloemvormig oog. Maja en Achmed die nog maar net in Aalsmeer wonen, schilderden een zonnebloem voor hun familie in Syrië. Sylviya uit Polen krijgt weer een broertje: haar bloem brengt voorspoed en geluk. Britt en Marit uit Aalsmeer kiezen vergeetmijnetjes van wel anderhalve meter groot. Achter al deze bloemen zit een persoonlijk verhaal dat meewaait met wind en wolken. Omljnd door wolkenpartijen was dit groepskunstwerk op 18 en 19 juni een feest voor het oog.

De kunstenaars noemde het geheel "*Flowering the sky*", waarbij de vier zeilen de lente, zomer, herfst en winter uitbeelden.

We bewaren de zeilen zorgvuldig. Zo kunnen we behalve het hanteren van de molentaal door de wiken in de vreugd of in de rouw te zetten, nog jaarlijks de beeldtaal van de kinderen tijdens de maalmarathon laten zien.

Chris Smit, vrijwillig molenaar op "De Leeuw"





In de rouw (1)

Maris Kodde overleden

De molens op Tholen staan in de rouw vanwege het overlijden van Maris Kodde.

Zo'n zeventig jaar zette Maris zich in voor de standerdmolen in Sint-Annaland. Hij heeft met de molen gewerkt tot 1960. Toen de molen in 1964 werd verkocht aan de gemeente ging hij

er als vrijwilliger aan de slag. Daarnaast was hij ook betrokken bij molen De Hoop in Tholen en molen De Assumburg in Nieuw-Vossemeer.

Hij is altijd blijven malen, het was zijn lust en zijn leven. In 1999 heeft hij een lintje gekregen voor zijn betrokkenheid bij het onderhoud van de molens en het opleiden van leerlingen, maar na een tijdje kon hij het niet meer.

Maris is 91 jaar geworden.



In de rouw (2)

In memoriam Jan Menge, molenaar



Dinsdag, 31 mei overleed Jan Menge in de leeftijd van 84 jaar. Molenaar in hart en nieren, leermeester voor velen en vooral ook een aimabel zorgzaam mens met een helder oordeel, nimmer veroordelend en altijd bereid de helpende hand te bieden.

Vanaf het prille begin in de jaren zeventig was hij betrokken bij het initiëren en tot stand brengen van de restauratie van de molen. Altijd vooruit denkend liet hij zich tijdig opleiden tot molenaar en stond bij het gereedkomen van de restauratie in 1985 klaar om als vrijwillig molenaar aan de slag te gaan. En hoe. Zijn kennis van molens in het algemeen en meer in het bijzonder van de maaltechniek, het gaande werk, zijn maalvaardigheid en productgevoel

waren vrijwel ongeëvenaard. Als een van de weinige vrijwillig molenaars was hij in staat op de wind een goed homogeen product te malen, een beroepsmolenaar waardig. Wellicht dat zijn metier, vliegenier met kennis van en ervaring met weerkunde hem goed van pas kwam. Als "gastgevend"-molenaar heeft hij aan veel aankomende molenaars zijn kennis en expertise ruimhartig ter beschikking gesteld.

Jan Menge en Korenmolen De Haas waren een twee-eenheid. In de molen is vrijwel niets aan te wijzen waar hij niet bij betrokken is geweest. Het grote was hem niet te veel, het kleine verkreeg dezelfde aandacht met kennis van zaken zorgvuldig werkend en alle data nauwkeurig vastleggend. Openstaand voor adviezen en een kritisch oordeel, maar dan moest je wel van goede huize komen. Zich zo vereenzelvigend met het wel en wee van de molen groeide hij zonder de overige molenaars in de schaduw te stellen in korte tijd uit tot "koningsspil". Het zijn deze eigenschappen die hem zo waardevol maakten voor zowel de Stichting Korenmolen De Haas als de Vereniging Benthuiser Molenaars.

In Jan Menge verliezen wij een molenvriend, die van immense betekenis is geweest voor de ontwikkeling van Korenmolen De Haas in de afgelopen dertig jaar. Wij verliezen ook een collega, die in al zijn bescheiden aanwezigheid overal zijn sporen achter liet, soms welhaast onmerkbaar, soms nadrukkelijk, altijd van nut. Op Nationale Molendag 2016, 14 mei hebben wij Jan Menge gehuldigd voor het vele werk en de vriendschap, die wij als molenliefhebbers al die jaren van hem hebben mogen ondervinden.

Wij blijven Jan Menge ons herinneren als een kundig molenaar en trouw molenvriend.

Een goed collega, die wij zeer zullen missen.

Benthuisen, 4 juni 2016,

*Namens de bestuursleden, molenaars en medewerk(st)ers van
Korenmolen De Haas, Benthuisen
Gert Schaap*

Hellemolen Reek

Al een tijdje vinden er werkzaamheden plaats aan de Hellemolen in het Brabantse Reek. Deze uit 1832 daterende molen heeft geen binnenwerk meer (de romp heeft een tijd als restaurant dienst gedaan).

Begin dit jaar is de gerestaureerde kap teruggeplaatst en is het gevlucht gestoken en weer van het systeem Van Bussel voorzien. Ook is de romp aangepakt.

Een tijdje heeft die er kaal bijgestaan, maar onlangs reed Marcel Voorneman van de molen te Vorstenbosch langs de molen en zag dat deze zijn witte jas weer terug heeft gekregen, waardoor de molen er weer goed bijstaat.

Bemerk de "vliegende steiger" die is bevestigd aan het gevlucht waardoor deze, door te kruien, de hele molen bestrijken kan!

Bijgaande foto's zijn van Marcel.



Koning Molenzeeilen





- Nieuwe zeilen
- Reparaties
- Touwwerk
- Smeermiddelen
- En meer

Sipke Koning
06-44003400

www.koning-molenzeeilen.nl

Zeilmakerij van Neerven bv



**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

Driek van Erpstraat 1

5341 AK OSS

Tel. 0412-624028

Fax. 0412-627973

info@zeilmakerijvanneerven.nl

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

Gezocht:

molenaar/bewoner Voorste of Hooglandse molen te Hellouw (Gelderland)



De molenstichting voor het Gelders Rivierengebied heeft 7 molens in beheer.

Voor de Voorste molen te Hellouw zoeken we per 1 oktober as. een gediplomeerde molenaar en tevens huurder.

De 2 wipmolens, de Voorste en Achterste molen van de voormalige dorpspolder Hellouw zijn recent gerestaureerd.

In de Achterste is een bezoekerscentrum gevestigd en de Voorste is als woning in gebruik.

Voor nadere informatie en sollicitatie kunt u contact opnemen met Jan van Rijsbergen, secretaris van de molenstichting, p/a Peperstraat 17
5314 AL Bruchem

E: molens@janvanrijsbergen.nl
T: 06515 - 22272

Ingezonden

Beste redactie,

Met aandacht het artikel gelezen waarin een heleboel raadgevingen.

Een paar opmerkingen hierover.

Bij het onderwerp (heel) snel afzeilen wordt over molens gesproken die een kneppel hebben; dit is een nogal eenzijdige benadering want bij ons in Zeeland zijn die er niet, dus moet je wat anders proberen, nl als je graan aan het malen bent, de stenen helemaal bijsteken en zoveel mogelijk graan tussen de stenen vanuit de schuddebak trekken indien daar nog tijd voor is.

Als je maar alleen bent heb je niet veel te vertellen en duurt dat allemaal te lang want gloeiende haast is geboden!

Zoals ook aangegeven de vang lichten en toch de bezetketting laten vieren, en dat kan indien je de ketting maar omleidt waardoor de kracht wordt geminimaliseerd, maarrrr, die is te kort om de molen een kwartslag te laten kruien, dus dat gaat niet.

Dat heb ik al zeker 25 jaar geleden veranderd door een 15 meter lange bezetketting aan te brengen; nu ben je het heertje, maar het is wel goed opletten.

Het parool is in alle omstandigheden de bezetketting zo kort mogelijk houden; daar moet je een ijzeren gewoonte van maken, zoals trouwens alle routinezaken.

*Vriendelijke groeten vanuit de molen in Cadzand,
Sjaak Herman*

Molenboek: Leven van en met de wind

De geschiedenis van de molens in Someren, in het bijzonder windmolen "De Victor". Het zojuist verschenen het molenboek – Leven van en met de wind – schetst een heel mooi beeld hoe onze molens zich steeds hebben aangepast aan de tijdgeest.

De aanleiding voor het boek was de grootscheepse restauratie van de molen in 2015-2016 en de vragen die daarbij naar aanleiding van de gevonden bouwsporen naar voren zijn gekomen. In het boek worden alle molens die ooit in Someren gestaan hebben behandeld waarbij de verhalen zijn vergezeld van heel veel unieke foto's die voor het merendeel uit particuliere archieven komen.

Daarnaast worden de onderlinge verbanden tussen de molenaarsfamilies beschreven waarbij de lezer wordt meegenomen in problemen met de bedrijfsvoering en concurrentie in vroeger tijden. Zo heeft windmolen de Victor aan de Kerkstraat zijn ontstaan te danken aan de steeds slechter wordende biotoop van de standerdmolen in de Postelstraat/Molenstraat. Omdat het bedrijf daar niet meer kon uitbreiden werd gezocht naar een nieuwe locatie om het bedrijf voort te zetten. De molen is gebouwd als graan en pelmolen. Later is daar ook nog een oliemolen aan toegevoegd.

Doordat geschiedenis wordt afgewisseld met volksverhalen, anekdotes en spreken over molens die onze taal zo verrijkt hebben is het boek ook zeer leesbaar voor molenliefhebbers buiten Someren.

Het boek is 120 pagina's en bevat meer dan 100 foto's waarvan het laatste katern in kleur. De prijs van het boek is € 15,00. Verzendkosten voor één boek zijn € 4,00 voor twee boeken zijn de verzendkosten ook € 4,00.

Ophalen kan als de molen (Kerkstraat 31, Someren, NB) geopend is, bijna iedere zaterdag van 13:00 uur tot 17:00 uur. Of na afspraak.

Mail voor meer informatie naar marc.van.deursen@chello.nl
Of bel even tel.: 0493-495421



Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief. De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur. Tevens is het mogelijk berichten aan te leveren voor op de facebook pagina van Het Gilde.

Limburgse molendag

Op zondag 2 oktober organiseert de Molenstichting Limburg, in samenwerking met het Gilde van Vrijwillige Molenaars afdeling Limburg, voor de achttiende maal de Limburgse Molen Dag. De meeste deelnemende molens zijn geopend vanaf 11.00 uur tot 16.00 uur.

De provincie Limburg telt 88 complete molens en 71 restanten. Van de 88 complete molens zijn er 40 windmolens en 48 watermolens. Rond 1900 waren er in deze provincie 260 molens. Verschillende factoren hebben geleid tot het verdwijnen van de wind en watermolens. De nog bestaande molens zijn behouden gebleven dankzij de inspanning van betrokken eigenaren, molenaars, gemeentebesturen, vereniging "De Hollandsche Molen", de Molenstichting Limburg en andere plaatselijke initiatieven.

Een lijst van de geopende molens vindt U op www.limburgsemolens.nl



Jaar van de Limburgse molen

De provincie Limburg heeft 2016 uitgeroepen tot Jaar van de Limburgse Molen. Dit is aanleiding geweest voor de Molenstichting Limburg om een herberekening en herinventarisatie van de Limburgse windmolenbiotopen te laten uitvoeren. Hierbij is gebruikgemaakt van meer nauwkeurige en veel recentere gegevens. Hierdoor konden meer gedetailleerde berekeningen worden gemaakt.

Aansluitend op de nieuwe inventarisatie is ook gekeken naar de verschillen met de resultaten uit 2010. Het rapport concludeert: 'Wanneer de inventarisaties van 2010 en 2015 worden vergeleken, valt op dat zeven molens een klasse beter zijn ingedeeld en vijftien molens slechter zijn ingedeeld. Van 22 molens is de beoordeling gelijk gebleven.' Er zijn diverse factoren die de verschillen verklaren. Allereerst is, door de beschikbaarheid van betere data, de kans dat een hinderlijk object wordt waargenomen vergroot. Daarnaast is op sommige plaatsen nieuwbouw uitgevoerd. Bomen zijn vijf jaar lang gegroeid. Er zijn echter ook plaatsen waar bomen en/of bouwwerken zijn verwijderd. De opnamen in het veld door Monumentenwacht, en met name de foto's vanaf de molens, laten de veranderingen in de verschillende biotopen overtuigend zien.

Doel

Het belangrijkste doel van het inventarisatieproject is dat molenbiotopen maximaal worden beschermd. Op plaatsen waar rond een molen nog voldoende open ruimte aanwezig is, moet dat zo blijven. Dat kan als gemeenten hiervoor bepalingen opnemen in hun bestemmingsplannen. De Provincie en de Limburgse Molenstichting kunnen de resultaten van de inventarisatie gebruiken om hier bij gemeenten op aan te dringen.

Monumentenwacht Limburg blijft regelmatig onderzoek doen naar de (bouw)technische staat en de onderhoudsbehoefte van alle Limburgse molens en hun bijgebouwen. De Molenstichting Limburg en de Provincie Limburg gebruiken deze gegevens in combinatie met de informatie over de biotopen. Op basis hiervan worden beleid en maatregelen ontwikkeld voor de meerjarige instandhouding van het Limburgse molenbestand.

Frans Verstappen

Peellandse Molendag

Op zondag 2 oktober a.s. organiseert de Peellandse Molenstichting in samenwerking met haar molenaars weer de 2 jaarlijkse Peellandse Molendag

Kijk op www.peellandsemolenstichting.nl voor de deelnemende molens, hun openingstijden, hun bijzonderheden en het laatste nieuws.



De Rijnlandse Molenstichting
organiseert:
Molendag
19

23-oktober
2016
10.00-17.00
uur

©2016 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

WORD MOLENAAR!

Op de omslag staat erelid Eric Zwijnenberg. Zoals in deze Gildebrief al vermeld is hij een van de oprichters van het Gilde en ontving hij onlangs uit handen van H.K.H. prinses Beatrix, de zilveren Anjer.

Op de foto, gemaakt door Joan Harmsen, staat Eric voor zijn Wimmemol in Egmond aan de Hoef. De molen staat nog in de rouwstand vanwege het overlijden van Klaas Zaal, molenvriend en mede oprichter van het Gilde. De Wimmemol bemaalt de Wimmemolpolder en is in 1774 gebouwd als vervanger van een wipmolen die een jaar eerder door storm vernield werd. De molen is tot 1951 in functie gebleven, daarna is de bemaling overgenomen door een nabij geplaatst elektrisch gemaal. In 1953 werd de molen verhuurd aan de familie Zwijnenberg, die de molen twee jaar later kocht van het waterschap. De eerste jaren was het uitsluitend een zomerverblijf, maar in 1967 werd hij weer maalvaardig gerestaureerd en sinds die tijd maalt de molen regelmatig.

Van oudsher staat op stafkaarten Wimmemolpolder met twee maal dubbel de letter m. Zo staat het ook in archiefstukken van de polder. Maar in aardrijkskundige woordenboeken staat bijvoorbeeld weer Wimmemolpolder met één m op 't eind. Er is een spellingsregel in het Nederlands die zegt dat Dokkumer, Mokumer etc. slechts met één m worden geschreven. Daarom is Eric op een gegeven moment Wimmemol Molen met één m op 't eind gaan schrijven. Nou schijnt die spellingsregel wel weer te zeggen dat Castricum met twee m's is. Kortom het maakt niet zoveel uit. Helemaal bijzonder, met heel veel m's, is de titel van een speciaal nummer van het blad Molenpost dat in 1974 verscheen en dat vrijwel geheel aan de Wimmemol gewijd was: het zogeheten Wimmemolnummer!



Geef een eigen draai aan de molen!

Word molenaar!

